

ใบความรู้

การสร้างคำสมาส แบบสนธิ

วิธีสระสนธิ

หลักการสร้าง
คำสมาสแบบสนธิ
ด้วยวิธีสระสนธิ
พร้อมตัวอย่าง
ประกอบความเข้าใจ

คำหน้า + คำหลัง
↓
ปรับสระด้วยวิธีสระสนธิ
↓
ได้คำสมาส

นางสาวจินตนา ใจดี

โรงเรียนคันธพิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาต่ง กระบี่

ใบความรู้ เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบการสนธิ วิธีสระสนธิ

การสร้างคำสมาสแบบการสนธิวิธีสระสนธิ เป็นการสร้างคำที่มาจากแบบแผนของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เป็นการรวมคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปทีมาจากภาษาบาลีหรือภาษาสันสกฤต การรวมคำมีการเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกันระหว่างเสียงสระพยางค์ท้ายของคำหน้า กับเสียงสระพยางค์แรกของคำหลัง เมื่อเชื่อมกันแล้วเสียงสระจะเหลือเพียงเสียงเดียว ทำให้เกิดคำความหมายใหม่ แต่ยังคงคำความหมายเดิม โดยวิธีสระสนธิ มี ๓ วิธี คือ ใช้สระพยางค์แรกของคำหลัง เปลี่ยนสระพยางค์แรกของคำหลังเป็นสระอื่น และเปลี่ยนสระพยางค์ท้ายคำหน้าเป็นอักษร



รู้ก่อนสนธิ

ดังนั้น จึงต้องอ่านคำที่นำมาสนธิให้เป็นการอ่านเรียงพยางค์ ตามแนวการอ่านคำภาษาบาลีสันสกฤต เพื่อให้รู้ตำแหน่งของการสนธิได้ง่ายขึ้น เช่น เทว อ่านว่า เท-วะ คุณ อ่านว่า คุณ-นะ เป็นต้น

วิธีการสร้างคำสมาสแบบการสนธิ วิธีสระสนธิ ตามข้อสังเกตการสร้างคำสระสนธิ

สระสนธิ คือ การเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกัน ระหว่างเสียงสระพยางค์ท้ายของคำหน้ากับเสียงสระพยางค์แรกของคำหลัง เมื่อเชื่อมกันแล้วเสียงสระจะเหลือเพียงเสียงเดียว สระสนธิมี ๓ วิธี ดังนี้

๑. ใช้สระของพยางค์แรกคำหลัง
๒. เปลี่ยนสระของพยางค์แรกคำหลังเป็นสระอื่น
๓. เปลี่ยนสระของพยางค์ท้ายคำหน้าเป็นอักษร

ขั้นตอนการสร้างคำสมาสแบบการสนธิ วิธีสระสนธิ ตามข้อสังเกตการสร้างคำสระสนธิ

วิธีสนธิ	ข้อสังเกต	ขั้นตอน	ตัวอย่าง
๑. ใช้สระของพยางค์แรกคำหลัง (สังเกตพยางค์แรกคำหลัง)	- ถ้าพยางค์แรกของคำหลังหลังไม่ใช่ สระอะ (แบบไม่ประวิสรรชนีย์) สระอุ และสระอิ	๑. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า ๒. ตัด อ พยางค์แรกคำหลัง ๓. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิ หรือ รวมกันโดยใช้สระพยางค์แรกของคำหลัง	ชล + อาลัย ชล + อาลัย ชลาลัย
	- ถ้าพยางค์แรกของคำหลังเป็นสระ อี และสนธิกับคำหน้าที่มีพยางค์ท้ายเป็นสระ อี อี เช่นกัน (บางคำ)		โกสี+อินทร์ โกส+อินทร์ โกสินทร์
๒. เปลี่ยนสระของพยางค์แรกคำหลังเป็นสระอื่น (สังเกตพยางค์แรกคำหลัง)	- ถ้าสระของพยางค์แรกคำหลังเป็นสระ อะ (แบบไม่ประวิสรรชนีย์) เปลี่ยนเป็นสระอา	๑. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า ๒. เปลี่ยนสระอะ พยางค์แรกของคำหลังเป็น สระอา ๓. ตัด อ พยางค์แรกคำหลัง ๔. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิ หรือ รวมกันโดยใช้สระของพยางค์แรกของคำหลัง	จุฬา+ อลงกรณ์ จุฬา+อลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์
	- ถ้าสระของพยางค์แรกคำหลัง เป็น สระ อี หรือ อี เปลี่ยนเป็น สระ เอ	๑. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า ๒. เปลี่ยนสระ อี หรือ อี พยางค์แรกของคำหลังเป็น สระ เอ ๓. ตัด อ พยางค์แรกของคำหลัง ๔. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิ หรือ รวมกันโดยใช้สระของพยางค์แรกคำหลัง โดย สระเอ เป็นสระที่เต็มหน้า จึงนำไปเต็มหน้าพยัญชนะตัวสุดท้ายของคำหน้า	มหา + อีสี มหา + เอสี มเหสี
		<u>*มีคำสมาสแบบการสนธิบางคำที่พยางค์แรกคำหลัง เป็น อี หรือ อี ไม่เปลี่ยนเป็นเอ แต่ใช้วิธีสระสนธิแบบที่ ๑ คือ ใช้สระของพยางค์แรกคำหลังได้เลย</u>	อมร+อินทร์ อมร+อินทร์ อมรินทร์
	- ถ้าสระของพยางค์แรกคำหลัง เป็น สระ อุ เปลี่ยนเป็นสระ อู หรือ โอ แล้วแต่กรณี	๑. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า ๒. เปลี่ยนสระ อุ พยางค์แรกของคำหลังเป็น สระ โอ หรือ สระอุ (บางคำ เปลี่ยนเป็น โอ บางคำเปลี่ยนเป็นอู	

วิธีสนธิ	ข้อสังเกต	ขั้นตอน	ตัวอย่าง
เปลี่ยนสระของพยางค์แรกคำหลังเป็นสระอื่น (ต่อ)		๓. ตัด อ พยางค์แรกคำหลัง ๔. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิหรือรวมกันโดยใช้สระพยางค์แรกของคำหลัง -กรณีเปลี่ยนเป็น สระโอ นำสระโอไปเติมหน้าพยัญชนะตัวสุดท้ายของคำหน้า -กรณีเปลี่ยนเป็น สระ อุ นำสระอุไปเติมล่างพยัญชนะตัวสุดท้ายของคำหน้า	ชล + อุทก ชล + โอทก ชโลหก ราช + อุปถัมภ์ ราช + อุปถัมภ์ ราชูปถัมภ์
๓.เปลี่ยนสระของพยางค์ท้ายคำหน้าเป็นอักษร (สังเกตพยางค์ท้ายคำหน้า)	- ถ้าสระพยางค์ท้ายคำหน้า เป็น สระ อี หรือ อี เปลี่ยนสระ อี หรือ อี เป็น ย	๑. เปลี่ยนสระ อี หรือ อี พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็น ย ๒. กรณีที่ พยัญชนะตัวสุดท้ายใช้ตัวซ้ำ (ตามหลักการสะกดของบาลี) ให้ตัดตัวซ้ำที่ไม่มีสระออก แล้วเปลี่ยนสระ อี/อี พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็น ย ๓. ตัด อ พยางค์แรกคำหลัง ๔. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิหรือรวมกันตามหลักการสระสนธิ	รติ + อารมณ รตย + อารมณ รตยารมณ/ รัตยารมณ วัลลี + อาภรณ์ วัลลย+ อาภรณ์ วัลยภรณ์
		<u>*มีคำสมาสแบบการสนธิบางคำที่พยางค์ท้ายคำหน้า เป็น อี หรือ อี ไม่เปลี่ยนเป็น ย แต่ตัดสระ อี หรือ อี ทั้งแล้วใช้วิธีสระสนธิแบบที่ ๑ และ ๒ ได้เลย คือ ใช้สระของพยางค์แรกของคำหลัง หรือเปลี่ยนเป็นสระอื่นแทน</u>	ศักติ+อานุกาพ ศักติ+อานุกาพ ศักดานุกาพ หัสติ+อาภรณ์ หัสต+อาภรณ์ หัสตาภรณ์ ราชนี+อุปถัมภ์ ราชิน+อุปถัมภ์ ราชินูปถัมภ์
	- ถ้าสระพยางค์ท้ายคำหน้า เป็น สระ อุ หรือ อุ เปลี่ยนสระ อุ หรือ อุ เป็น ว	๑. เปลี่ยนสระ อุ หรือ อุ พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็น ว ๒. ตัด อ พยางค์แรกคำหลัง ๓. นำคำหน้ากับคำหลังมาสนธิหรือรวมกันตามหลักการสระสนธิ	ธนุ + อาคม ธนว + อาคม ธนวาคม/ ธันวาคม

การแปลความหมายของคำสมาสแบบการสนธิ วิธีสระสนธิ

๑. การสร้างคำด้วยวิธีการสนธิทำให้เกิดคำความหมายใหม่ แต่ยังคงเค้าความหมายเดิม

๒. แปลความหมายจากคำหลักมาสู่คำส่วนขยาย โดยคำหลักในการสนธิอยู่ด้านหลัง และคำที่เป็นส่วนขยายความอยู่ด้านหน้า

ตัวอย่าง วิทยาลัย มาจาก วิทยา (ความรู้) + อาลัย (ที่อยู่, ที่ตั้ง)

วิทยาลัย จึงมีความหมายอย่างตรงตัวคือ ที่ตั้งของความรู้ และนำไปใช้ในความหมายของสถานศึกษาาระดับสูง

ตัวอย่างคำสมาสแบบการสนธิวิธีสระสนธิ

นภาลัย	หิมาลัย	คมนาคม	ธนาคาร	พนาลัย	กันยายน
ทรัพย์ากร	ธนารักษ์	หัตถาจารย์	สรรพากร	มกราคม	กุมภาพันธ์
มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม
ตุลาคม	พฤศจิกายน	คณาจารย์	ธนาณัติ	ซีปนาวุธ	ชลาลัย
เทพารักษ์	บรรณารักษ์	นิราพาธ	ศิลปาชีพ	วราภรณ์	คงคาลัย
หัตถาจารย์	สมณาจารย์	จินตนาการ	วิทยาการ	จุฬาภรณ์	อุปรากร
รัฐธานีปัตย์	ภัทราภรณ์	ราโชวาท	กตัญญู	มหัศจรรย์	โกโคศวรรย์
หัตถินทร์	บดินทร์	กาญจนาภรณ์	อินทริบตี	ศักดิ์ภาพ	หัตถาภรณ์
นครินทร์	มุนินทร์	จุลินทรีย์	อมรินทร์	มหานิสงส์	ศิษยานุศิษย์
ธนาบาล	พงศาจารย์	พันตานาภรณ์	พุดานพุด	ราชานุสรณ์	ราชานุภาพ
จุฬาลงกรณ์	กาญจนาภิเษก	ภยากติ	ผลานิสงส์	พลานามัย	ราเมศวร
ปรเมนทร์	นเรศวร	มเหสี	ราโชบาย	วิเทโศบาย	วโรดม
สุโขทัย	กุศลโบาย	สุริโยทัย	ดรุณยาน	นโยบาย	นิลบล
ราชูปโภค	ราชินูปถัมภ์	สาธารณูปโภค	ราชินยานุสรณ์	กิตยากร	รังสโยภาส
มัคยาจารย์	สามัคยาจารย์	วัลยาภรณ์	ธันวาคม	สินธวานนท์	สินธวานัติ